

Ole Dan Larsen

DEN EVIGE
FAUST

AfJA

DEN EVIGE FAUST af Ole Dan Larsen

© Afola 2020. Opførelsesrettighederne tilhører Ole Dan Larsen og Afola.
Afola, Zentavej 18, 9260 Gistrup. www.afola.dk

Udgivelser af Ole Dan Larsen:

H.C. Andersen: Snedronningen, Afola 2002 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Mjølner og Mistelten, Afola 2002 (ebog Afola 2020)

W. Shakespeare: En Skærsommernatsdrøm (overs. og bearb.), Drama 1989 (ebog Afola 2020)

Cambrigde serie: Arbejdsbog til En Skærsommernatsdrøm (overs.), Drama 2000

George Büchner: Woyzeck (overs. og bearb.), Drama 1992 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Troldspejlet, Drama 1996 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Den evige Faust, Afola 1998 (ebog Afola 2020)

W. Shakespeare: Stormen (overs. og bearb.), Afola 2002 (ebog Afola 2020)

H.C. Andersen: Rejsekammeraten, Afola 2002 (ebog Afola 2020)

H.C. Andersen: Skyggen, Afola 2005 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Den skjulte prins, Drama 2009 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Webdronningen, Afola 2011 (ebog Afola 2020)

ISBN 978-87-91402-25-8

Handlingen i DEN EVIGE FAUST udspiller sig dels i nutidens Danmark og dels i Tyskland i slutningen af 1500-tallet.

Scenebilleder:

- 1: Fausts kontor på et statsligt laboratorium i nutiden
- 2: Fausts studereværelse i fortiden
- 3: Værtshuset Auerbachs kælder i fortiden
- 4: Fausts studereværelse i fortiden
- 5: Heksens køkken i fortiden
- 6: Fausts studereværelse i fortiden
- 7: Fausts kontor i nutiden

Personer:

Nutiden:

FAUST	Professor, genforsker
WAGNER	Fausts assistent
SMITH	Højtstående medarbejder i et medicinalfirma

Fortiden:

FAUST	Videnskabsmand
KASPER	Fausts tjener
WAGNER	Fausts assistent
MEPHISTO	Højtstående djævel
GRETCHEN	Ung, tuberkuløs pige
VALENTIN	Gretchens bror, kaptajn i hæren
MARTHE	Værtinde i Auerbachs kælder

JURIST	}	Professorer, Fausts kolleger
LÆGE		
TEOLOG		

SIVERT, FROST, MEYER OG BRANDT Håndværkere

HEKS

KRAGE

HELENA

SKELETTER OG DJÆVLE

1. billede : Fausts kontor i nutiden

(Faust sover ved sit skrivebord. Det er mørkt på scenen. Der tændes lys i laboratoriet ved siden af og Wagners stemme høres)

- WAGNER Hvad i alverden er det her for noget? Hvem er det, der har rodet det hele til? Jeg har prædikeret igen og igen: Det er nødvendigt, at der er orden på et laboratorium.
(ind) Når jeg finder ud af, hvem der har gjort det, skal han få sig sådan et møgfald ...
(tænder lyset) Næh, ungdommen nu om dage har ingen ansvarsfølelse. I gamle dage, da var der disciplin.
- FAUST *(strækker sig)*
- WAGNER Hvad Søren! Faust! Hvad laver du her? Har du slet ikke været hjemme?
- FAUST Åh, hvor er jeg øm i nakken. Jeg faldt vist i søvn.
- WAGNER Har du sovet her i nat?
- FAUST Sovet? Nej, jeg har arbejdet.
- WAGNER Nåh, så det er dig, der har været i laboratoriet. Jeg troede, det var en af de studerende.
- FAUST Wagner, det lykkedes! Det lykkedes!
- WAGNER Hvad lykkedes? Dit gen-immuniseringsprojekt?
- FAUST Ja. Jeg fik en ny idé i går, den blev jeg nødt til at efterprøve. Og jeg fik nøjagtig den respons, jeg havde ventet.
- WAGNER Jeg kunne godt se, at der var et eller andet i gære. Det var helt umuligt at komme i kontakt med dig. Du opdagede ikke engang, at jeg gik.
- FAUST Nu har jeg det hele her i min hule hånd. Eller rettere: i mit hoved. Wagner! Du ser for dig en ny Nobelpristager.
- WAGNER Min dybeste reverens, professor Faust.
- FAUST Tænk, de millioner af menneskeliv, jeg kan redde. Når jeg er færdig med projektet, er det slut med AIDS, slut med kræft, slut med alle virussygdomme.

WAGNER Det har kostet mange års arbejde.

FAUST Nu skal jeg bare have det endelige videnskabelige bevis. Når jeg får mit nye apparatur, skal jeg chokere verden. - Der kommer brev fra Forskningsfonden en af dagene med min bevilling. Og så skal de få at se, at det ikke bare er en skør teori.

WAGNER Øh, du Faust.

FAUST Pasteur kan gå hjem og lægge sig. Og Fleming og Kock og alle de andre med.

WAGNER Der kom faktisk brev i går.

FAUST Gjorde der? Hvorfor har du ikke sagt det?

WAGNER Jeg prøvede på det, men du var helt umulig at råbe op.

FAUST Hvor er det?

WAGNER Det ligger der på dit bord, men slå lige lidt koldt vand i blodet...

FAUST Hvad er det her for noget? ... da fondets midler ifølge den ministerielle bekendtgørelse skal anvendes i bredest muligt omfang indenfor det samlede naturvidenskabelige forskningsområde ...

WAGNER Ja, så vidt jeg kan se, betyder det, at de har strøet om sig med småbevillinger, så der ikke er nok til din ansøgning.

FAUST Det kan de da ikke! Kan de ikke se, hvad det betyder for hele menneskeheden.
-
Mig skal de ikke få ned med nakken. Jeg kan bruge overskuddet på driftskontoen. Så skal det nok gå.

WAGNER Øh, der kom et brev til.

FAUST Det her? ... skal styrelsen herved meddele, at årsbevillingen for indeværende og de næstfølgende tre finansår er reduceret med ti procent...
Er de alle sammen blevet rablende gale? Er der flere hilsner fra vores venner?

WAGNER Nej. Det er det hele.

FAUST Det hele! Det hele! Hvorfor nedlægger de ikke bare instituttet med det samme? Det var da meget nemmere.

SMITH (ind) Undskyld. Jeg har banket på i nogen tid, men De har åbenbart ikke kunnet høre mig.

FAUST Kom ind. Kom ind. Hvis vi har noget, De kan bruge, så værsgod. Tag bare det hele.

SMITH Jeg ved ikke, om De kan huske mig. Smith fra Medics International. Vi mødtes på Genève-konferencen.

FAUST Jo, nu kan jeg huske Dem. Det er min assistent, Wagner.

SMITH Goddag, hr. Wagner.

WAGNER Øh. Goddag.

SMITH Ja, undskyld jeg dukker op så tidligt, men De sagde, at jeg kunne kigge ind nærsomhelst. Og gerne tidligt på dagen.

FAUST Ja, jo, det er rigtigt. Jeg er lidt oprevet i øjeblikket, så hvis det ikke er noget vigtigt...

SMITH Det tror jeg bestemt, det er. Men det kan De jo selv afgøre, hvis De har tid et øjeblik.

FAUST Joh. Vil De ikke sidde ned?

SMITH Tak. Som De sikkert ved, så udvider Medics International for tiden sine aktiviteter indenfor gen-forskningen.

FAUST Ja, det har jeg læst om.

SMITH De er jo en af de førende forskere på dette område, så vi tænkte straks på Dem. Og så står De jo lige foran et afgørende gennembrud.

FAUST Et afgørende gennembrud! Hvor ved De det fra?

SMITH En koncern som vores er nødt til at have en effektiv informationstjeneste. - Men det korte af det lange er, at vi vil tilbyde Dem stillingen som chefforsker.

(Wagner lister sig baglæns ud)

FAUST Chefforsker?

SMITH Ja. De vil få en stab af det bedst uddannede personale, et veludstyret laboratorium og stort set ubegrænsede midler til rådighed.

FAUST Ubegrænsede midler?

SMITH Og Deres gage kan De selv fastsætte. Vi er indstillet på at være meget large.

FAUST Jeg skal bruge tre millioner.

SMITH Tre millioner! Det er trods alt nok i overkanten af, hvad vi havde forestillet os.

FAUST Neutron-mikrotomen alene koster næsten to millioner. Og så kommer det andet udstyr til.

SMITH Udstyr! Jeg troede, det var Deres gage. De kan få tredive millioner til udstyr, hvis det er nødvendigt.

FAUST Tredive millioner!

SMITH Vi er resultatorienterede. Og med Dem som chef er vi sikre på, at det er en god investering.

FAUST Hvilken betydning får det for min forskning? Der er vel nogle betingelser.

SMITH De vil få den videnskabelige ære, men de kommercielle rettigheder tilhører selvfølgelig koncernen.

FAUST Hvad vil det sige?

SMITH Vi må selvfølgelig afvente det rette tidspunkt for markedsføringen.

FAUST Vil det sige, at mine opdagelser bliver holdt tilbage?

SMITH Vi er nu engang ikke et filantropisk foretagende. Vi skal præstere et afkast af vores investeringer.

FAUST Og så er I ligeglade med, at millioner dør om ørerne på Jer.

SMITH Selvfølgelig er vi ikke det, men der er da en risiko ved at være til. Den må vi alle leve med.

FAUST Ja, undtagen dem, der har råd til at betale sig fra den.

SMITH Vær nu fornuftig, Faust. De får chancen for at fuldende Deres arbejde, og får æren for det. Og måske bliver der en Nobelpris ud af det. - Siger De nej, så må jeg gå videre med tilbudet til Hendersson.

FAUST Hendersson! Den charlatan. Det kan De da ikke!

SMITH Jeg må indrømme, at vi vil foretrække Dem. Jeg kan desværre ikke give Dem særlig lang frist. Jeg kommer tilbage til middag for at få Deres svar. Tænk nu over det. Det er et tilbud, der ikke kommer igen. *(ud)*

FAUST Det var lige det rigtige tidspunkt, han kom på. Jeg er træt af politikerne! Det eneste, de har i hovedet, er nedskæringer og besparelser - kortsigtede løsninger. At det så rammer de langsigtede projekter, som virkelig betyder noget for samfundet og menneskeheden, det er de totalt ligeglade med. Eller de fatter overhovedet ikke perspektiverne.

Med alle de ressourcer, jeg kan få i industrien, kan jeg hurtigt gøre projektet færdigt.

Men så bliver min opdagelse ikke frit tilgængelig. Så bestemmer de, hvem der skal få gavn af den.

Hvor vidste han for øvrigt fra, hvor langt jeg er? Det er kun mig og Wagner, der kender projektet til bunds. Der stikker noget under. Det er for godt timet. Og der er for kort frist.

Jeg klarer mig med de småpenge, jeg kan skrabe sammen, selvom det så tager længere tid.

Men hvad så, hvis de selv løser problemerne, og bringer beviset før mig ...

Åh, bare jeg ikke var så træt. Jeg må tænke klarere ... tænke ... tænke ...

(falder i søvn over bordet)

2. billede: Fausts studereværelse i fortiden

(Faust sover ved sit skrivebord. Der lyder et brag af knust porcelæn udenfor scenen)

- FAUST Hvad?! Hvad var det? Kasper?!
- KASPER *(udefra)* Jjjah, hr. doktor.
- FAUST Kom herind. *(Kasper ind)*
Var det, jeg hørte, det, jeg tror, jeg hørte?
- KASPER Ja, se det er jo nok det, som doktoren ville kalde et di-va-lek-tisk spørgsmål. Et svar ville kræve ...
- FAUST Hold mund!
- KASPER Javel!
- FAUST Svar, når jeg spørger dig om noget.
- KASPER Ja, se nu er vi på den igen. Hvis jeg både skal holde mund og svare, så ... Ja, ja. Det var doktorens morgenmad.
- FAUST Klummerhoved. Og så er du så fræk, at jeg ikke ved, hvorfor jeg ikke smider dig ud på stedet.
- KASPER Åh, det er jo nok, fordi alle de andre er så benovede over den store doktor Faust, så de ikke tør sige noget til ham. Jeg er derimod dum og simpel, så jeg kan ikke sige andet end sandheden. Og den har man behov for en gang imellem.
- FAUST Jeg tror minsandten, du filosoferer. Du kan være helt forfriskende - en gang imellem. Men tro nu ikke, du slipper så nemt. Wagner, Wagner!
- WAGNER *(ind)* Kommer nu, hr. Doktor.
- FAUST Denne klodrian har tabt min morgenmad. Gør op, hvad der er smadret, og træk det i hans løn.
- WAGNER Hans løn? Han er sådan en idiot, at han smadrer alting. Han skylder allerede en måneds løn for det, han har slået i stykker. Stod det til mig, så røg han ud på minuttet.

FAUST Jamen det står ikke til dig. Jeg vil ikke eftergive ham hans gæld. Og desuden er han forfriskende fræk. - Ryd så op. Men pas på! Selv min tålmodighed kan slippe op. - Gå så!

KASPER Javel, hr. doktor. (*ud*)

WAGNER Jeg forstår ikke, at De finder Dem i hans frækheder. Han har jo overhovedet ingen respekt.

FAUST Det er det, der er så forfriskende. Jeg er træt af al den akademiske virak.

WAGNER Skulle folk ikke respektere en doktor juris et medicinae et theologiae?

FAUST Ikke for titlernes skyld. Men for det, jeg udretter! Problemet er, at jeg ikke udretter noget.

WAGNER Deres afhandlinger!

FAUST Ord. Ord som er glemt, når jeg er væk. Jeg vil mere end det. Jeg vil udrette noget stort. Noget epokegørende. Noget, som jeg vil blive husket for i fremtiden. - Hvis jeg kunne gøre de fattige rige ...

WAGNER Hvorfor skulle De det? Så bliver vi andre fattige. Hvad skulle det nytte?

FAUST Hvis jeg kunne helbrede de alvorligt syge.

WAGNER Hvis de ikke kan helbredes, er det Guds mening, at de skal dø.

FAUST Guds mening! Hvad er Guds mening? Hvorfor lader han mennesket lide? Og ikke nok med det. Hvis man ikke takker Ham for sine lidelser, kaster Han en i fortabelse. - Hvorfor?

WAGNER Sådan må De ikke tale. Den slags har bragt mange folk på kætterbålet.

FAUST Hvorfor er verden, som den er? Hvis jeg kunne løse den gåde - altets gåde - så ville mit navn leve for evigt.

WAGNER De burde da være den første til at vide, at kun Gud er alvidende.

FAUST Sådan burde det ikke være. Hele mit liv har jeg studeret, og jo mere jeg lærer, jo mindre ved jeg. - Hvis ikke det var fordi, der må være en styrende tanke bag det hele, kunne jeg tvivle på, om Gud overhovedet var til.

WAGNER Holdt! Ikke mere! Den slags må man end ikke tænke.

FAUST Nye tanker er altid farlige - og kætterske.

WAGNER At tvivle på gud, er den evige fortabelse. Og kast så hellere de bøger væk, som De er begyndt at læse.

FAUST Mine magibøger. De er uskyldige. Især Nostradamus dér forfører ingen sjæle.

WAGNER Jeg kan ikke lide det. Tænk hvis nogen ser dem.

FAUST De er næsten officielle. Og hvem skulle se dem?

WAGNER De tre professorer, som kommer i morgen for at rådspørge Dem.

FAUST De kan komme, hvis jeg får tid. Jeg har ikke lovet noget.

WAGNER Jamen, De sagde ...

FAUST Hvis jeg får tid, sagde jeg. Gå nu, og lad mig tænke i fred.

WAGNER Jamen, jeg ...

FAUST Wagner!

WAGNER Javel. (ud)

FAUST Wagner, du er ærgerrig. Også på mine vegne. Men du er ikke en fri ånd. Dine tanker er trælbundne. Ligesom mine kollegers. Der er ingen hjælp at hente.
(*sætter sig og læser*)
Åh, jeg sprænges af uforløsthed. Verden udfordrer mig. Overalt denne ensartede forskellighed. Overalt denne uretfærdige retfærdighed. Samfundets klasser bekæmper hinanden - og sig selv.
Og hvordan ender det? Døden! Som rammer i flæng.
Herre! Du gav mig ærgerrighed til at løse verdens gåde. - Og så har du forladt mig, som du forlod Job, og lod ham martres af Satan.
Giv mig en ledesnor. - Et tegn!

MEPHISTO Tillad mig at tilbyde min hjælp.

FAUST Hvem er du? Hvordan kommer du her? Hvad vil du?

MEPHISTO Hjælpe. Det er det, jeg er kommet for. Når der er brug for mig, kan jeg komme ind alle steder.

FAUST Er du en engel?

MEPHISTO Jeg vil snarere udtrykke det på den måde, at jeg er fra et konkurrerende foretagende.

FAUST Er du Satan?

MEPHISTO Så højt rangerer jeg ikke, men jeg har nære forbindelser til nævnte person. Mit navn er Mephisto.

FAUST En djævel, så!

MEPHISTO Åh, lad være med at slå korsets tegn. Tak. Jeg er gesandt for ham, I kalder mørkets fyrste.

FAUST Hvad vil du her?

MEPHISTO Som jeg sagde: tilbyde min hjælp. Du kan altid blive af med mig ved hjælp af krucifixet, men indtil da - kunne du så ikke gemme det lidt af vejen.

FAUST Jeg tror, jeg drømmer. Jeg bad om et tegn, men dette havde jeg ikke forestillet mig.
(gemmer krucifixet)
Du kan ikke skade mig. Jeg har et indviet kors under min skjorte.

MEPHISTO Lad det endelig blive der. Men du tager fejl. Jeg vil ikke skade dig - kan ikke skade dig. Det er for at redde dig fra fortabelsen, at jeg er kommet. Du har anråbt den øverste for at få svar. Det får du ikke.

FAUST Gud svarer, når tiden er inde.

MEPHISTO Åh, sig ikke det navn. Det smerter. Hvorfor tror du, min herre blev smidt ud af paradiset? Han var ved at vide for meget. Tror du så, at du - et menneske - vil få svar? Fremturer du, så vil du fortages. Slut dig til os i stedet for. Vi er ikke fortabte. Vi tages til nåde på dommedag. Indtil da er vi sat til at udføre de mindre stuerene hverv, som de der oppe er for fine til.

FAUST Skulle jeg træde i ondskabens tjeneste!

MEPHISTO Hvad de dog lærer jer. Ondskaben! Kan der eksistere noget, som den øverste ikke selv har skabt og vedligeholder? Hvis vi er onde, er det efter hans vilje og befaling.

FAUST Vig fra mig frister!

MEPHISTO Du kan dine klassikere.
Jeg kan ikke love dig løsningen på verdens gåde, men jeg vil hjælpe dig med alt, hvad der står i min magt. Og jeg kan i hvert fald garantere, at dit navn vil gå over i historien og aldrig blive glemmt.

FAUST Og til gengæld? Hvad kræver du til gengæld?

MEPHISTO At du efter din død skal tjene min herre. Du vil få en høj stilling - på linie med min. Ikke noget beskidt arbejde. Der er altid mangel på højt kvalificeret personale.

FAUST Efter min død! Den vil så ske på et for dig passende tidspunkt.

MEPHISTO Åh, al denne mistro. Jeg forpligter mig tværtimod til at beskytte dig i din naturlige livslængde. Se her i kontrakten.

FAUST Du er godt forberedt. Hvad står der? Jeg skal forpligte mig til ikke at tilbede den øverste! Nej, nu stopper vi! Fjern den. Og forsvind så selv.

MEPHISTO Tænk dog på, hvad du vinder. Generation efter generation vil kende den store Faust! Giv mig tid til at demonstrere bare lidt af, hvad jeg kan hjælpe dig med. Din Nostradamus har du ingen gavn af. Lad mig klare det: Redekisch laseka. Habelosch lehawah. Tenakosch. Sekatosch!
Værsågod, besværgelser og formularer til fri afbenyttelse.

FAUST Jeg kunne godt fristes til at lade mig friste. Men jeg gør det ikke. - Hvis du vil svare på mine spørgsmål, kan du få lov til at blive her en tid.

MEPHISTO Det lover jeg. Forudsat jeg kender svarene.

FAUST Godt nok. Og så skal du komme og gå, når jeg forlanger det. Og brug husets døre.

MEPHISTO Det er en aftale. Lad os vælge et studieobjekt. Du talte om samfundets klasser. Hvad kender du til dem? - Kom med.

FAUST Hvorhen?

MEPHISTO På værtshus. Du trænger til at muntres op.

(begge ud)

WAGNER *(udefra, banker på)* Hr. Doktor. Hr. Doktor. *(ind sammen med Kasper)*
Jeg hørte helt sikkert stemmer her indefra. Og en mærkelig lyd. Har du lukket nogen ind?

KASPER Hvem? Mig? Overhovedet ikke.

WAGNER Bare der ikke er sket ham en ulykke. Han eksperimenterer med alting.

KASPER Her lugter af svovl.

WAGNER Han har vel haft tændt lyset. Nu kan du jo starte med at lufte ud. Og tør så støv af bøgerne. Det kan du vel gøre uden at ødelægge noget. Så dum er du vel trods alt ikke. *(ud)*

KASPER Dum, siger han. Dum! Han er selv så fladpandet, så han kan bruges til bogmærke. Han finder i hvert fald ikke ud af, at jeg smadrer tingene med vilje.

Det her er den bedste plads, jeg nogensinde har haft. Og jeg har ellers haft nogle stykker. Men Wagner vil have mig smidt ud, og doktorens pung er ikke for fyldt. Så længe jeg sørger for at skyldte - ikke for meget, og ikke for lidt - så længe er jeg sikker i pladsen.

Ind imellem kan jeg så gafle lidt fif og fiduser, som kan komme mig til gode senere hen. Man må jo tænke på sin alderdom.

Halløjsa. Hvad er der sket med bogen her? Den er anderledes.

Godt nok er læsning ikke min stærke side, men der her ... K - i siger Ki, m - a - s - c - h - siger masch, siger Kimasch. Aha! Kimasch... kamasch... kumasch. Hu hej, hvor det går. Det er som musik i mine ører.

(mens han læser, danser 2 skeletter bag hans ryg)

Sa-lasch. Mi-le-po.

Hvis det er navne, så er de i hvert fald ikke her fra egnen.

Åh, de krøllede bogstaver.

Jeg skulle nu ikke være stukket af fra skolen.

Ikke så tidligt i hvert fald.

Hvad står der mere?

Ba-hal-ki. Be-hel-ki. Bu-hul-ki.

(skeletterne forsvinder)

Sikke noget kaudervælsk. Hov - så er den der igen. Svovllugten. Mon det er Wagner, der vil tage fusen på mig? Så skal han stå op, før Fanden får sko på!

3. billede: Auerbachs kælder i fortiden

(Sivert, Frost, Meyer og Brandt (sovende) sidder ved et bord)

SIVERT, MEYER og FROST (synger)

Ein Prosit, ein Prosit der Gemütlichkeit.

Ein Prosit, ein Prosit der Gemütlichkeit.

SIVERT Næh, ved I, hvad man sku'.

MEYER Næ! Hvad sku' man sku'?

SIVERT Man sku' ha' været barber!

FROST Barber! Hvorfor barber?

SIVERT Jo! Så behøver man ikke nøjes med det skæg, man selv laver.

FROST Åh, Sivert altså! Du er hår at høre på.

SIVERT Og så måtte man ta' folk ved næsen.

MEYER Hold så op I to. Jeg får ondt i maven af grin.

SIVERT Maven si'r du! Nu ska' I høre en sang, jeg har lavet.

FROST En sang? Sivert, du er bare go'.

SIVERT Silensium! Det betyder: hold kæft og hør efter.

Når vinen skvulper i mit glas,
så er jeg no'et så vel tilpas.
Men endnu bedre syn's jeg om,
når vinen skvulper i min vom.

FROST Bravo! Bravo!

MEYER Fandentastisk. Du sku' ha' været profet.

SIVERT Profet? Hva'for'n profet?

MEYER Ja, så'n en profet, du ve'. Så'n en der skriver sange ... og vers ... og så'n.

SIVERT Kære Meyer! Du ka' selv være per vers og så'n. Det hedder poet. En profet, det er en makker til ham Jesus. Herren være hans sjæl nådig.

BRANDT Enden er nær!

FROST Hva' dælen! Er du her endnu Brandt!

BRANDT Enden er nær!

MEYER Det har du sagt.

BRANDT Dommedag er her!

SIVERT Nej, nu må du holde dig. Hvor ser du den dommedag?

BRANDT På bordet!

FROST På bordet?

BRANDT Der er ikke mere vin.

MEYER Den er tom!

SIVERT Han har ret! Den er tom! Det er min pung osse. Hvem har penge? ... Nå, ikke.

BRANDT Det er endnu værre end dommedag. Det er skærsilden! Jeg ka' mærke det. Slangerne under min seng ...

SIVERT Ja, dem ka' du godt beholde for dig sel'. Vi må gøre noget, før vi dør af tørst.

FROST En skrækkelig død.

SIVERT Værtinden ka' da ikke la' kunderne dø, vel? Det er dårlig reklame. Marthe! Marthe!

MARTHE *(ind)* Ja, ja, ja! Jeg er ikke døv.

SIVERT Kære, rare Marthe. Vi er løvet tør. La' os få to kander vin, hva'. – Hva' venter du på?

MARTHE Penge!

SIVERT Ser du, problemet er, at vi osse er løvet tør for penge. La' os nu få to kander. Så kommer jeg og betaler i morgen.

MARTHE Ingen penge - ingen vin. Sådan er det!

SIVERT Man ska' da ikke la' penge ødelægge et godt venskab.

MARTHE Netop! Derfor får du ingen kredit.

FROST Hva' der er mit, er osse kredit.

MARTHE I har fået nok for i aften. Og få så de fingre væk! Ellers skærer jeg dem af dig! I kan godt forsvinde. Får I mere, går I under bordet.

SIVERT Du er så dejlig, når du er gal. Jeg vil godt en tur under bordet med dig. Du trænger også til et mandfolk.

MARTHE Ha! Hvis jeg sku' være så uheldig og ende alene med dig, så var det ikke bare fingeren, jeg skar af dig. (*ud*)

FROST og MEYER (*sprutter af grin*)

SIVERT Satans da osse! Satans!

(*Mephisto og Faust ind*)

SIVERT Nådada. Har I set de to høje herrer. Der må være noget at hente. De har penge. - Go'aften de herrer.

MEPHISTO God aften. Vi er i byen for at more os, men det er måske ikke det rette sted. Jeg synes, jeg sporer en vis misstemning i selskabet.

MEYER Slet ikke, slet ikke. Sivert har lige sunget en sang.

MEPHISTO Ja, så forstår jeg.

SIVERT Herrerne vil vel ha' noget og drikke. Der sidder en klokke henne ved døren. Ring på den. Så kommer værtinden.

MEPHISTO Ha, ha, ha. Fuld af spas, hvad. Ser du, Faust, hvis man ringer på klokken, så kommer man til at give en omgang til alle i værtshuset.

FROST Pas på Sivert. Han er ikke så'n og ta' fusen på.

MEPHISTO Jeg giver gerne en omgang. Men på mine egne præmisser.

MEYER Ska' vi ha' præmier?

SIVERT Idiot. Han sagde præmisser.

MEYER Og hva' så!

GRETCHEN *(ind)* Åh...

FAUST God aften frøken. Tillad at jeg støtter Dem.

GRETCHEN *(hoster)* Mange tak. Jeg blev lidt svimmel. Jeg var ikke klar over, at her var så mange mennesker.

FAUST Tag Dem ikke af dem. Men hvad gør en smuk, ung dame her på denne tid?

GRETCHEN Smuk, ung dame? ... *(hoster)* ... Undskyld.

MARTHE *(ind)* Jamen, Gretchen dog. Hvad laver du her?

GRETCHEN Der kom en kurer. Fra min bror.

MARTHE Den tapre kaptajn Valentin.

GRETCHEN Ja. Hæren kommer hjem i morgen. Men Valentin kommer i aften. *(hoster)* Og hvis der ikke er vin, bliver han vred.

MARTHE Jamen kære barn. Kom med, så finder vi en kande af hans vin.

FAUST Undskyld et øjeblik. Jeg er doktor Faust, og jeg har lagt mærke til, at den unge dame hoster meget.

MARTHE Det er rigtigt. Hun hoster mere nu.

GRETCHEN Jeg er bare forpustet.

FAUST De behøver hjælp. Jeg er læge, og kan måske hjælpe Dem. Jeg vil gerne se på Dem i morgen.

MARTHE Det går aldrig. Hendes mor lukker aldrig nogen ind.

FAUST Så kan De måske komme til mit hus, så jeg kan undersøge Dem?

MARTHE Alene! I en mands hus! Hvad tænker De på? Desuden vogter Valentin over hende.

FAUST Kunne De så ikke ledsage hende? De kender jo hinanden.

GRETCHEN *(hoster)*

MARTHE Så skal det være om formiddagen. Sig ja Gretchen. Jeg er bekymret for din hoste.

GRETCHEN Jamen Valentin ...

MARTHE Du får to kander vin. Så sover han til middag. Gør det for din egen skyld.

GRETCHEN Jamen, så tak da.

MARTHE Kom, så skal jeg finde vinen. (*ud sammen med Gretchen*)

FAUST På gensyn i morgen, frøken.

MEPHISTO Nu vil jeg synge en sang. Og så skal vi drikke.

BRANDT Åhr. Ka' vi ikke gøre det omvendt?

MEPHISTO Min sang. Min omgang.

SIVERT La' os så høre.

MEPHISTO Ja, hør så godt efter. Der er en god morale.
Der var engang en konge,
han havde en loppe stor.
Den lærte han op til at springe
for sig, på hans mindste ord.
Han elskede loppen så meget,
som var det hans egen søn.
Og den, som en konge elsker,
har gjort sig fortjent til sin løn.

Den blev klædt på som junker
i silke og musselin.
Slet ingen ved hele hoffet
ku' måles med loppen fin.
Og som det går så ofte
i både fjern og nær:
Så samledes loppens familie
og fik sig et embede hver.

Og alle hoffets damer
og herrer de blev bidt.
Men de turde ikke klø sig
og blive lopperne kvit.
Moralen er alvorlig,
men faktisk meget nem:
Spring du for magtens herrer,
og kom i verden frem.

KOR Spring du for magtens herrer,
og kom i verden frem.

FROST Bravo, bravo! Den var go'.

SIVERT Hvoffor være en lus, når man ka' loppe sig.

BRANDT Jeg er tørstig.

MEPHISTO Kom med krusene, så skal jeg fylde dem med vin.

SIVERT Kald på Marthe.

MEPHISTO Nej, nej. Jeg er lidt af en tryllekunstner, så det klarer jeg selv. Tænk på den vin, I bedst kan lide.

FROST Tokayer, dejlige glødende tokayer.

MEPHISTO Nu tæller jeg til tre. Så kan I smage på vinen. Men pas på, at I ikke spilder noget af den. 1 - 2 - 3.

FROST Ahhh. Det er tokayer!

BRANDT Rhinskvind. Fortræffelig.

MEYER Champagne, med brus i næsen.

SIVERT Føj for den lede! Jeg tænkte på vineddike for og afsløre dine fupnumre. Og det er vineddike! (*kaster det på gulvet. Flammer slår op*)

MEYER Hjælp! Trolddom!

SIVERT Det er en troldmand. Der er dusør for så'n no'en. Fang ham!

MEPHISTO (*gestikulerer - de stivner*)
Vær I glade for, at jeg har moret mig i aften. Ellers havde jeg taget jer med mig. For øvrigt ses vi utvivlsomt i tidens fylde. ---
Nå, Faust. Fik du gjort dig en erobring?

FAUST Erobring? Næh, jeg fik en patient. Og jeg er noget bekymret for hendes tilstand.

MEPHISTO Det er godt. Mennesket skal altid have noget at bekymre sig over.
Her har I en dukat, venner. Vågn op, når Marthe kommer, og drik min skål.
Kom så Faust. Aftenen er slut for os.

4. billede: Fausts studereværelse i fortiden

(Faust alene ved skrivebordet)

FAUST *(det banker)* Ja. Kom ind.

KASPER *(ind)* Hr. doktor.

FAUST Hvad er der Kasper?

KASPER Der er en ved døren. Han ser meget mystisk ud. Skal jeg lukke ham ind? Han siger, han hedder Fister.

FAUST Mephisto, hedder han. Han er en lærd mand, som vil komme og besøge mig i nogen tid. Luk ham bare ind, når han kommer.

KASPER Lærde mænd er godt nok altid mærkelige, men så er ham her altså meget, meget lærd. *(støder ind i Mephisto, som er kommet ind)* Ups. Kom bare ind hr. Fister, og lad som om De er hjemme. *(ud, men lytter ved døren)*

MEPHISTO Den tjener kan du godt være tjent med. Han er ikke så dum, som han ser ud til.

FAUST Det er faktisk grunden til, at jeg beholder ham. Men lad nu ham være. Den forestilling, du gav i aftes, var ikke imponerende. Det er ikke som tryllekunstner, jeg vil kendes. En god ting kom der da ud af det. Jeg lærte den unge Gretchen at kende.

MEPHISTO At kende? Du talte med hende i to minutter. Sig mig en gang, er du jomfru?

FAUST Jomfru? Det er da piger, der er jomfruer. Indtil de bliver gift.

MEPHISTO Lyksalige uskyld! Hvad vil du med hende? Hun er syg, hun har ...

FAUST Stop! Jeg vil selv stille diagnosen. Du skal ikke begynde at pille ved min faglige stolthed.

MEPHISTO Her kommer for øvrigt din jomfruelige stolthed. Med fuld anstand.

MARTHE *(ind med Gretchen)* God morgen hr. Doktor. Her er jeg så med Gretchen. Det holdt godt nok lidt hårdt, at få hende slæbt herhen.

GRETCHEN *(hoster)* God morgen, hr. Doktor.

FAUST God morgen, frøken Gretchen. Vær ikke bange. Må jeg præsentere min kollega, doktor Mephisto.

MARTHE Sig mig en gang, hr. Mephisto, hvad gjorde De egentlig ved svirebrødrene i går. De blev helt tamme af det. Og så gav de Gud hjælp til mig drikkepenge!

MEPHISTO Man kan komme langt med rolige og fornuftige argumenter.

MARTHE Dem må De lære mig ved lejlighed.

FAUST Kom, Frøken Gretchen. Lad os gå her ind.

MARTHE Hov, hov, mor her skal med.
(Marthe og Gretchen ud)

WAGNER *(ind)* Hr. Doktor. Et øjeblik.

FAUST Wagner, jeg er optaget nu.

WAGNER Deres kolleger kommer jo her i formiddag ...

FAUST Ja, dem får jeg ikke tid til.

WAGNER Jamen, det er vigtigt ...

FAUST Jeg skal nok selv afgøre, hvad der er vigtigt. Smid dem ... Bed dem om at komme igen en anden dag.

(Faust og Mephisto ud)

WAGNER Jamen ... Fandens! Hvordan redder jeg mig nu ud af dette her? Åh nej. Der kommer de allerede.

TEOLOG *(ind)* God morgen, min gode Wagner. Ud over Herrens nåde lyser nu den velsignede sol vores sjæle op. Ja, jeg er måske lidt tidligt på den, men Herren belønner den, der fremmer hans sag. Vil De melde mig hos Doktoren.

WAGNER Ja ... Jo ... Ser De ... Doktoren er optaget lige nu.

TEOLOG Ja, det kan jo ikke vare ret længe, så jeg venter gerne et par minutter.

JURIST *(ind)* God morgen, Wagner. God morgen, kollega. Det gør vel ikke noget, at jeg er lidt før den berammede tidsplan. Vil De melde mig.

WAGNER Ja ... Jo ... Men ...

TEOLOG Har De også en aftale med Doktoren, kære kollega?

JURIST Et lille juridisk problem, som han har bedt mig løse for sig.

TEOLOG Ak ja, ak ja. Men de verdslige problemer er jo lykkeligvis ikke så betydningsfulde som de gejstlige. Teologien er trods alt den vigtigste.

JURIST Ikke i dag, kære kollega, ikke i dag. I dag har jeg første prioritet. Ikke sandt Wagner?

WAGNER Ah, hvad ...

TEOLOG Hvad skal det sige, Wagner? Hvad med den mark, jeg betalte for at komme først!

JURIST Hvad siger De? Har De betalt en mark for at komme først? Det er jo bestikkelse.

TEOLOG Øh ... Til at købe voksllys. For at prise Herren.

JURIST Hvad skal det sige, Wagner? Hvad med de to mark, jeg betalte for at komme først!

LÆGE (*ind*) God morgen, de herrer. God morgen Wagner. Vil De melde mig hos Doktoren. Vidunderligt vejr. Sætter gang i blodomløbet. - Nå Wagner, hvad bliver det til? - Skal jeg årelade Dem for at lette de mødige lemmer?

TEOLOG Wagner, husk jeg er først.

JURIST Næ, det er jeg. Jeg har betalt mere end Dem.

TEOLOG Mine penge bringer Herrens velsignelse.

LÆGE Hvad skal det sige, Wagner? Hvad med de tre mark, jeg betalte for at komme først!

TEOLOG Tre mark! Der er sandelig nogen, som har råd.

JURIST Svindler!

TEOLOG Bedrager!

LÆGE Giv mig mine penge igen.

JURIST Jeg skal slæbe dig for retten.

TEOLOG Hundredetusinde år i skærsilden.

LÆGE Pest. Bylder. Hæmorrhoider.

MEPHISTO (*ind - gestikulerer - de 3 stivner*)
Nådada. Der er nok nogen, der forstår at hygge sig.

WAGNER Åh, hr. Mephisto. Red mig. Det ved jeg, De kan. Så skal jeg tjene Dem, selvom Faust ikke vil.

MEPHISTO Der er nok nogen, der har endog særdeles lange ører.

WAGNER Jeg ... jeg kunne ikke undgå at høre noget af det, De sagde.

MEPHISTO Nej, det er svært med øret mod nøglehullet.

WAGNER Hvad skal jeg gøre? Hvad skal jeg gøre?

MEPHISTO Skriv under på kontrakten, så er alle dine problemer løst. En dråbe blod er gyldig underskrift.

WAGNER Kon ... kontrakten. Hvad ... hvad står der?

MEPHISTO Jeg beskytter dig og sørger for, at du får en rimelig indkomst og en middelstor berømmelse indtil du dør.
Nej, rejs dig. Jeg slår dig ikke ihjel. Når du dør - af naturlige årsager - tilhører du Helvede.

WAGNER Hel ... helvede!

MEPHISTO Wagner, du må vælge: Vil du have helvede nu, eller efter at du har nydt livet?

WAGNER Hvor skal jeg skrive?

MEPHISTO Her. Kom med hånden. Du får et lille prik i fingeren.

WAGNER Av!

MEPHISTO Sæt den her. Sådan. Det var da ikke så slemt.

WAGNER Hvad nu?

MEPHISTO Nu tager du dig sammen, så klarer jeg resten. Mine herrer, vær så venlig at se på mig.

LÆGE Mine penge. Jeg vil have mine ...

TEOLOG Denne Judas ...

MEPHISTO Der har slet ikke været tale om penge. De kom for at besøge Doktoren, men han er desværre optaget i dag.
Nu glemmer vi det hele, og så går De hjem i det dejlige vejr. Kom, de herrer, så følger den gode hr. Wagner Dem ud.

(Wagner og de tre ud)

Ja, ja. Middelrådighederne kan jeg altid bruge, men det er de store og gode, som er de mest værdifulde. Når de endelig falder. *(ud)*

KASPER *(ind)* Wagner? Hvor dølen er han nu blevet af?

MARTHE *(ind)* Åh nej. Hvorfor skal de læger altid årelade?

KASPER Lad mig støtte Dem, frue.

MARTHE Enkefrue! Enkefrue fra i går aftes.

MARTHE Åh, det må De undskylde. Jeg kan kun dolere.

MARTHE Ja, det er ikke for, at det gør den store forskel. Min mand, det drog, har ikke været hjemme de sidste tre måneder. - Sikke en dejlig stærk arm.

KASPER Den er vant til at tage fat. Tre måneder! - Sikke en idiot, at forlade Dem.

MARTHE Tak skal de have. Spiller De?

KASPER Spiller?

MARTHE Ja, spiller. Kort, terninger, væddemål?

KASPER Gud Fader bevares, med Deres tilladelse. Nej, jeg satser på det sikre.

MARTHE Tak De Gud for det. Min mand spillede.

KASPER Døde han af det?

MARTHE Det kan man godt sige. Han spillede næsten kroen væk. For at slippe for gælds fængsel lod han sig hverve til hæren.

KASPER Til hæren. Det kalder jeg højt spil.

MARTHE Og han tabte igen. Han faldt i slaget om Leitzburg.

KASPER Herren være hans sjæl nådig.

MARTHE Ha! Der, hvor han er, er der vist ingen, der bekymrer sig om hans sjæl. Nu har han i det mindste fået varmen.

KASPER Jamen, enkefrue, dog!

MARTHE Åh, hold op med det enkefrue. Kald mig Marthe.
Nå, men hans del af byttet har givet nok til at indfri gælden. Ja, det er kaptajn Valentins fortjeneste, at jeg har fået pengene. Havde det ikke været for ham, havde de andre stjålet dem.
Men nu er jeg fri - og savner en mand, Kasper!

KASPER Åh, Marthe! Havde jeg dog bare vidst det.

MARTHE Omstændighederne var jo ikke ligefrem til det. Men jeg har haft et godt øje til dig i nogen tid.

KASPER Jeg er bundet hos doktoren lidt endnu. Ja, det er lidt svært at forklare.

MARTHE Hvis du er interesseret, finder du en udvej i løbet af en uge. Når min stand rygtes, står frierne i kø. Og jeg venter ikke mere end en uge. Jeg tilhører ikke det finere selskab.

KASPER Om jeg er interesseret! Men en uge!

(Gretchen og Faust ind)

GRETCHEN Men fejler jeg noget? Er jeg syg?

FAUST Det kan jeg først sige, når jeg har undersøgt blodprøven. Men De skulle nu have søgt læge, da De begyndte at hoste.

GRETCHEN Jamen, jeg har altid været meget forkølet. Og læger koster.

FAUST Det kommer ikke til at koste Dem noget. Jeg gør det af interesse.

MARTHE Det kan være meget godt, men hvis Valentin er vågnet, så kan De godt skyde en hvid pind efter Deres interesse.

FAUST Jeg må se Dem igen. Kom i morgen.

GRETCHEN Det tror jeg ikke, jeg kan. Desværre.

MARTHE Selvfølgelig kan du det. Valentin er på garnisonen hele dagen.

GRETCHEN Jamen, så ... (*høster*)

MARTHE Så er det afgang. Farvel, hr. Doktor. Farvel.

KASPER Nu skal jeg følge damerne ud.

FAUST Det skal jeg nok gøre.

KASPER Hr. doktor. Vi har alle vores plads her i verden, og min plads er at følge damerne ud.

FAUST Jeg overlader Dem i Kaspers hænder.

MARTHE Kan vi nu være trygge ved det?

GRETCHEN Farvel, hr. Doktor. Og tak.

FAUST På gensyn. Gretchen.

(Kasper, Marthe, Gretchen ud. Mephisto ind)

MEPHISTO En rørende afsked. Nå, hvordan går det med diagnosen?

FAUST Du ved lige så godt som jeg, at hun har tæring på et fremskredent stadium. Hun vil dø inden et år.

MEPHISTO Og hvad så? Der er så mange, der dør af tæring.

FAUST Så ung og så uskyldig. Det er ikke retfærdigt.

MEPHISTO Hvorfor skal det være retfærdigt? Tænk på alle de spædbørn, der dør hver dag. De er endnu yngre og endnu mere uskyldige. Er det mere eller mindre retfærdigt, at de dør?

FAUST Hold op med din falske moraliseren. Jeg vil ikke have, at hun dør!

MEPHISTO Det kan jeg forstå. Men hvis du vil have kvinder, hvorfor så en døds syg almindelighed. Jeg kan skaffe dig hvem som helst.

FAUST Jeg vil ikke have kvinder. Om så du kom med den skønne Helena, ville jeg afvise hende. Det er Gretchen, jeg er interesseret i.

MEPHISTO Det lyder interessant.

(Den skønne Helena danser en forførende dans, som tryllebinder Faust. Fortryllelsen brydes af et brag af knust porcelæn. Helena forsvinder)

FAUST Hvad sker der?

KASPER *(ind)* Det var ikke med vilje. Jeg kom med maden, og så blev jeg helt væk i det der stykke fruentimmer.

FAUST Kasper, du har gjort mig en stor tjeneste. Jeg eftergiver dig din gæld, og så skal du endda få ti mark i belønning.

KASPER Ih tak, hr. doktor. Kan jeg også forlade pladsen?

FAUST Det må jeg tænke over. Få dine penge hos Wagner. Jeg skal tale med Mephisto.

(Kasper ud)

FAUST Hvad var det, du prøvede på? At forhekse mig!

MEPHISTO Aldeles ikke. Jeg prøvede at finde ud, hvor interesseret du egentlig er i denne Gretchen.

FAUST Det skal du overhovedet ikke blande dig i. Nu er det slut med dig ...

MEPHISTO Du tager fejl. Hvis du er tilstrækkelig interesseret, kan hun helbredes.

FAUST Helbredes. Det er umuligt.

MEPHISTO Intet er umuligt for den, der tror. Men det koster selvfølgelig.

FAUST Hvad skal jeg gøre?

MEPHISTO Kom med til mit laboratorium.

5. billede: Heksekøkken i fortiden

(Faust og Mephisto)

MEPHISTO Nå! Hvad siger du så?

FAUST Det ligner jo ikke rigtig mit laboratorium.

MEPHISTO Det behøver det vel heller ikke. Formålene er jo temmelig forskellige. Det fungerer fint, hvis ellers man er efter Mutter.

FAUST Mutter?

MEPHISTO Ja, hende der koger mine opskrifter sammen. Hun er dygtig, men nok lidt vel gammeldags. Mutter! Mutter! Det ser ikke ud til, at hun er her i øjeblikket.

FAUST Hvad er det for nogle mærkelige apparater, du har her?

MEPHISTO Det vigtigste er gryden. I den koger vi sejd og bulmeurtete og andre gode ting. Den er gammel, men solid.

KRAGEN *(op af gryden)* Kraaa, kraaa. Kraaa man nu ikke engang få lov at holde sin pause i fred. Kraaftedeme.

FAUST Hvad i alverden er det?

MEPHISTO Det er Sortsjæl. Han er fantastisk til at fange edderkopper og skrubbudser. Hvor er Mutter henne?

KRAGEN Hun er til loppemarked på Brocken. Kraaa, kraaa. - En loppe fuld af blod fra en rigmand: så har vi ham.

MEPHISTO Hvornår kommer hun tilbage?

KRAGEN Kraaa, kraaa. Hun kan være her hvert øjeblik.

MEPHISTO Tænd op under gryden. Jeg skal bruge en ganske særlig mixtur i dag.

KRAGEN Mutter sagde, jeg ikke måtte tænde, før hun kom hjem. Kraaa, kraaaa.

MEPHISTO Gør som jeg siger!

KRAGEN Kraaavel, Mester. Hersegiis hebelys! Næh. Abmiasch fusamika! Det var heller ikke den.

MEPHISTO Flyt dig! (*tænder med en besværgende bevægelse*)

KRAGEN Kraaa, kraaa. Nu bliver Mutter rigtignok glad, når vi har tændt op under hende.

MEPHISTO Denne her pose er lavet af ligklæde med snøre af galgereb. Den bruges til at fange sjæle med, når de smutter ud af den døendes mund.

FAUST Hvad er det her for et sted?

MEPHISTO Mit laboratorium. Her destillerer vi hjerteblod fra selvmordere.

FAUST Det er jo et rent torturkammer.

MEPHISTO Nej, nej. Det overlader vi til inkquisitionen. Her torturerer vi aldrig nogen.

HEKS (*kommer flyvende og lander i gryden*) Av, av, av, av. For Gabriel i den iskolde himmel da osse. Av, av, av. Har jeg ikke sagt, at du ikke må tænde op, når jeg er ude. Der har du den!

KRAGEN Kraaav. Det var ikke mig.

HEKS Ikke dig? Aha, fremmede! Nu skal I få ...

MEPHISTO (*gestikulerer - heks stivner et øjeblik*) Kender du ikke din egen herre, senile loppesæk.

HEKS Ak Mester. Tilgiv mig. Det var kun fordi, jeg fik ild i rumpen. Havde jeg vidst, det var dig, der tændte, så havde jeg ladet mig riste.

MEPHISTO Det skal du nok blive engang. Ja, Faust, det er så Mutter. Hun har alle recepterne i sit kønne hoved.

FAUST Er det Fandens oldemor?

HEKS Tak for complimenten, unge mand, men nej. Jeg er kun trehundrede år.

MEPHISTO Nu skal du snart få noget styrkende. Du ved, hvad jeg tænker på, Mutter.

HEKS He, he, he. Det kan du tro. Og nu skal jeg fluxenstrengs gå i gang. He, he, he.

MEPHISTO Se her, Faust. Et sjælespejl. Hvis du åbner dit sind, kan du se til bunden af din sjæl. Kom i gang, Mutter!

HEKS Straks, straks. Er du klar Sortsjæl?

KRAGEN Kraaafteedeme.

HEKS Mørkets skygger, giv mig kraften,
hjælp mig med mit heksebryg.
Det skal være stærkt, og saften
gyde mod i usselryg.
Impotent skal stolt sig rejse,
den forsagte vise mod.
Skjulte lyster frit skal knejse,
bruse vildt det tynde blod.

KRAGEN Kraaa, kraaa, kraaa.

HEKS Først en tudse fed, med slim og vorter på.
Så en flagermus - med lædervinger grå.
Skindet af en slange, som vrider sig og hugger.
Håret fra en munk og skæg fra to eunukker.
Edderkoppens spind og skorpionens stik.
Og fra æslet kommer den store stive ...

KRAGEN Kraaa, kraaa. Den bliver kraaas. Jeg kan ligefrem mærke, hvor fjerene krøller.

HEKS Nu skal den bare varmes op, og så er den klar.

FAUST Mephisto. Hvad er det her for noget? Jeg synes, jeg kan skimte Gretchen i spejlet.

MEPHISTO Det var jo det, jeg sagde. Du trænger til noget styrkende. Drik det her. Det vil klare din hjerne.

FAUST Hvad er det?

MEPHISTO En styrkende drik. Den kan ikke fortrylle dig.

FAUST Puh, det er varmt - og stærkt. - Se nu klares billedet. Gretchen!

MEPHISTO Det er din egen sjæl, du ser i. Drikken har gjort dine følelser tydeligere og stærkere.

FAUST Mephisto. Jeg må have hende. Jeg må redde hende. Hun må ikke dø. Hører du!

MEPHISTO Jeg sagde jo, at jeg kunne redde hende. Jeg sagde også, at det kostede. Prisen er din underskrift. Blot en dråbe af dit blod her.

FAUST Red hende. Red mig. Red os.

MEPHISTO Det var så det. Hun skal ikke dø - af tæring.

FAUST Hun bliver utydelig. Hun svinder væk.
Før mig hjem. Her er så varmt. Av, av. Korset brænder mig. Av.
(tager korset frem)

MEPHISTO Tag det væk, tag det væk!

KRAGEN Kraaftedeme.

MEPHISTO & HEKS Nej, nej! Ikke i gryden!

(Faust kaster korset i gryden. Alle ud. Gryden eksploderer)

6. billede: Fausts studereværelse i fortiden

(Wagner og Kasper)

WAGNER Nej. Jeg tror dig ikke over en dørtærskel.

KASPER Jamen jeg sværger!

WAGNER Om du så sværger ved Fandens oldemor, får du ikke en skilling, uden at jeg hører det af Doktorens egen mund. Og så skifte udenfor skiftedag. Aldrig i livet.

KASPER Du har altid været imod mig.

WAGNER Det er helt din egen skyld. Havde du bare kendt din plads. Men du skal absolut altid trænge dig ind på Doktoren.

KASPER Vi forstår hinanden.

WAGNER Hvad forstår du? Doktoren er en lærd mand. Professor i mange discipliner.

KASPER Men et menneske.

WAGNER Bliv mig fra livet med din tåbelighed. Nu kan du gøre færdig herinde. Så skal jeg nok hente Doktorens patient. *(ud)*

KASPER Det er helt bestemt på høje tid, jeg kommer væk. Det er første gang, jeg selv vil søge væk fra en plads. Ikke fra doktoren, vi kan sammen. Men Wagner! Han bliver værre og værre.

Og så er der jo Marthe. Hun er en kone efter mit hoved. Med begge ben under eget bord.

Det er nu nogen besynderlige ord, der står i bogen. Ku-lom-me-tosch, re-de-nysch, niginel. Sikke noget kaudervælsk noget. Hvad sker der?

(lille djævel ind)

Hvad dølen er det? Stop der! Stands! Er du alene? Kan du se at komme hjem til din kravlegård. Så - ud! Væk med dig. Hjem til din mor, dit lille myr. Kom så afsted.

(mellem djævel i hans egen størrelse ind)

Øh, goddag ... Goddag. Jeg sagde lige til Deres lillebror, at I skulle skynde jer hjem. ... Nå ikke? Jamen ... æh ... så skal jeg ikke forstyrre mere ...

(stor djævel ind)

Åh - I er sandelig en stor familie ... Men det er nu ikke mig, I skal have fat i ... Det var ikke med vilje ... Nej stop. Rør mig ikke. Hellige Jomfru, hjælp mig. Fader vor, du som ... Fader vor, du som ...

FAUST *(ind - besværges - djævel ud)*
Hvad foregår der her?

KASPER Tak, hr. doktor. Tak.

FAUST Har du haft fat i min bog?

KASPER Nej, det har jeg ikke ... næsten ikke.

FAUST Du ved, at du ikke må røre mine ting.

KASPER Det var ikke med vilje, hr. doktor. Mine øjne faldt kun på den.

FAUST Jeg har ellers været tilfreds med dig, men jeg kan åbenbart ikke stole på dig længere. Du forlader mit hus i dag.

KASPER Åh, hr. doktor. Det var det, jeg gerne ville, men ikke på den måde.

FAUST Du har kun dig selv at takke for det. Gå!

KASPER Jamen, hr. doktor ... javel. *(ud)*

FAUST Mærkeligt. Så streng plejer jeg ikke at være, men det kom helt af sig selv. - Hvad er nu det, der sker?

(jurist, læge og teolog ind. Taler i munden på hinanden)

JURIST Åh, hr. doktor. Det var godt, jeg traf Dem hjemme. Nu skal De høre ...

LÆGE Kære kollega. Jeg har et spørgsmål, som De sikkert vil finde yderst ...

TEOLOG Min gode Doktor Faust. Jeg har prøvet at træffe Dem for at rådspørge Dem ...

FAUST Mine herrer! Stop! Når De taler i munden på hinanden, er der jo ingen, der kan forstå et ord.

(igen i munden på hinanden)

- JURIST Det, jeg gerne ville rådspørge Dem om, er et temmelig kompliceret juridisk problem.
- LÆGE Nej, nu skal De høre. Mit spørgsmål går på den fremherskende praksis i forbindelse med ...
- TEOLOG Det er et meget interessant klerikalt problem, som der desværre hersker nogen uenighed om ...
- FAUST Stop! Det kan jo ikke nytte, dette her. En ad gangen. Hvad drejer det sig om?
- JURIST Det drejer sig om en relativt kompliceret retslig tvistighed, som involverer en ikke ganske ubetydelig sum penge. Se, ifølge Bayerische lov nr. 292 om forsikring af varepartier under transport som medfører overskridelse af delstatsgrænser, konferer endvidere fristadsvedtægternes paragraf 18 stykke 4 til 7 og specielt den Warburgske stadsforordnings afsnit 14 ...
- LÆGE Juristeri. Det er jo trods alt kun penge, det drejer sig om. Det vigtigste må, når det kommer til stykket, være at redde menneskeliv. I den forbindelse er jeg gerådet i disput med en kollega, som har den frimodighed at påstå, at det aldeles ikke er ligegyldigt fra hvilken side af legemet, man udtager blod ved en åreladning ...
- TEOLOG De tager ganske fejl begge to. Der er intet vigtigere end at redde menneskets sjæl fra fortabelse og sikre et liv i Herren. Der er i øjeblikket ved at opstå en klerikal fraktion - ja, jeg tøver ikke med at sige en farlig kættersk sekterisme - som drager Satans evige fortabelse i tvivl. De tager deres udgangspunkt i Jobs bog ...
- (igen i munden på hinanden. Wagner ind)*
- JURIST Nu skal jeg sige dem noget, mine herrer. Hvis min klient taber sine penge, så er han ikke i stand til ...
- LÆGE Hvis ikke jeg kan holde liv i mine patienter, så ender det jo med, at kirken slet ikke har nogen sjæle at frelse ...
- TEOLOG Fortabelsen er et vigtigt dogme, og jeg kan garantere Dem for, at hverken jurister eller læger er fritaget ...
- FAUST *(gestikulerer - de stivner kortvarigt)*
Mine herrer! Undskyld mig, men jeg venter en patient.
- WAGNER Deres patient er her, hr. Doktor.

FAUST Tak, Wagner. Nu må De have mig undskyldt. Jeg må bede Dem komme igen en anden dag. Og en ad gangen. Hvis De vil komme på mandag middag, De på tirsdag og De på onsdag, så kan jeg give Deres problemer den opmærksomhed, de fortjener. Vil du vise herrerne ud Wagner. Farvel de herrer.

(i munden på hinanden)

JURIST Farvel, hr. Doktor, på gensyn mandag.

LÆGE Farvel, hr. Doktor, på gensyn tirsdag.

TEOLOG Farvel, hr. Doktor, på gensyn onsdag.

(Wagner og de tre ud)

FAUST Fri mig fra de lærde i kappestrid. Det er værre end nogen krig. Men Gretchen! Jeg bliver helt varm bare ved at tænke på hende.

(Marthe og Gretchen ind)

MARTHE Goddag, hr. Doktor. Hvordan har jeg det i dag? Har De fundet ud af, hvad der er i vejen med hende?

FAUST Det har jeg. Og vær rolig, hun skal nok blive rask.

MARTHE Åh Gud ske tak. De så betænkelig ud sidst, så jeg har gået og været helt nervøs. Kom Gretchen. Doktoren har gode nyheder til dig.

GRETCHEN Goddag, hr. Doktor. Jeg føler mig så tryk hos Dem. *(hoster)*

FAUST Det er jeg glad for.

KASPER *(ind)* Psst. *(vinker Marthe hen til sig)*

GRETCHEN Jeg var så bange i nat. Jeg drømte, at jeg skulle dø.

FAUST Det må du ikke sige.

GRETCHEN Så så jeg Dem i det fjerne, og så var jeg ikke bange mere.

FAUST Det skal du heller ikke være. Jeg skal blive hos dig. Altid.

KASPER Marthe, jeg er fri. Jeg forlader doktoren i dag. Vil du stadigvæk have mig?

MARTHE Have dig. Du er den eneste, jeg nogensinde vil have.

KASPER Jamen fristen på en uge?

MARTHE Jeg havde ventet, så længe det var nødvendigt. Men jeg vidste, du ville klare det.

KASPER Jah, når jeg sætter mig noget i hovedet, så skal jeg nok få det fra hånden. Kom, lad os gå.

MARTHE Jamen Gretchen.

KASPER Se engang. Hun er i de bedste hænder. Kom.

(Kasper og Marthe ud)

FAUST Gretchen, du har ændret min verden. Du har forandret mit liv. Uden dig vil det være tomt og indholdsløst. Jeg har aldrig elsket nogen før, men dit navn får min sjæl til at synge af glæde.

GRETCHEN Jeg føler mig så svag. Hold om mig.

WAGNER *(udefra)* Nej stop! De kommer ikke ind.

VALENTIN *(udefra)* Flyt dig kæltring, eller jeg spidder dig. Væk!

WAGNER *(udefra)* Hr. doktor. Pas på!

VALENTIN *(ind)* Nå, der er du.

GRETCHEN Valentin! Hvad gør du her?

VALENTIN Ja, det havde du ikke ventet, hvad. Jeg forsvarer familiens ære. Den du sætter over styr.

GRETCHEN Valentin!

FAUST Hr. Valentin, de misforstår ...

VALENTIN Jeg forstår udmærket. Gamle libertiner! Forsvar dig!

FAUST Det er slet ikke, som De tror. Jeg behandler Gretchen.

VALENTIN Ja, det kan jeg se. Men nu skal jeg behandle dig!

FAUST Jeg er læge, ikke en mand af vold.

VALENTIN Men af voldtægt. Forsvar dig, eller jeg hugger dig ned som den køter, du er.

MEPHISTO *(ind)* Aha. Den tapre kaptajn Valentin. Helten fra Leitzburg er ude på nye heltgerninger.

VALENTIN Hold dig udenfor det her. Tro ikke, du kan gemme dig bag nogen, din usle forfører.

MEPHISTO Taler du om forførelse efter Leitzburg? Hvor mange piger var det, du voldtog efter erobringen? Tre?

VALENTIN Nej. To.

MEPHISTO Nå ja, mere kunne din mandighed ikke stå for.

GRETCHEN Valentin!

VALENTIN Hvem er du? Hold dig udenfor. Det er Faust, jeg skal have fat i. Kom her, Gretchen.

GRETCHEN Nej, aldrig! Nu er jeg sikker. Jeg bliver her.

VALENTIN Jeg skal nok bestemme, hvad du skal.
Forsvar dig eller lad være. Det er mig lige meget.

MEPHISTO Kom til fornuft. De har jo bare opført sig helt naturligt.

VALENTIN Jeg vil se blod! Nu!

MEPHISTO Din vilje ske.

(Valentin rammes af en dolk)

VALENTIN Årh! Det brænder! *(falder på knæ)* Jeg skal nok få ram på dig.
(støder ud efter Faust)

GRETCHEN Nej! *(kaster sig foran Faust og rammes. Segner om)*

VALENTIN Satans ... Vi mødes igen ... i Helvede ... *(hoster og dør)*

FAUST Gretchen! Nej! Nej! Det kan ikke ske! Det må ikke ske!

GRETCHEN Det bliver så mørkt ... Hvor er du?

FAUST Her. Jeg er her hos dig.

GRETCHEN Hold om mig ... Hvorfor går du? ... Bliv hos mig ...

FAUST Jeg bliver hos dig ... altid ... altid.

GRETCHEN Nu hoster jeg ikke mere ... (*dør*)

FAUST Gretchen? Gretchen! Åh Gud. Jeg ved, jeg har syndet. Jeg har undsagt dig. Men denne straf er for hård. Nu har jeg noget at leve og kæmpe for. Gud, du kan gøre det gjorte ugjort. Jeg angrer. Jeg anråber dig. Hør mig, Gud!

MEPHISTO Hm, hm. Du har andre forpligtelser, som kommer i første række. En kontrakt, som skal opfyldes.

FAUST Vig fra mig! Kontrakten er ophævet. Vig fra mig, Satan!

MEPHISTO Virker ikke, Faust. Kontrakten er ikke ophævet. Du har brudt den. Nu tilhører du os!

FAUST Aldrig i livet! Du får mig ikke!

MEPHISTO (*gestikulerer - Faust støner*) Tværtimod. Jeg har dig! I bliver aldrig klogere. Jeg finder jeres svage punkt, og så sælger I jeres sjæl for at opnå noget, som I alligevel ikke når at nyde gavn af. Du er lidt anderledes Faust. Du har i det mindste opnået, at dit navn vil blive husket af eftertiden.

7. billede: Fausts kontor i nutiden

(Faust sover ved sit skrivebord)

FAUST Tolv...! Allerede tolv!
Så kommer Mephisto ... Mephisto? Hvor har jeg det fra? Smith hedder han.
Smith fra det almægtige Medics International.

Der må da være en fond, som kan se fornuften i at støtte mit projekt –
i menneskehedens tjeneste. Bare een?

Hvis jeg siger ja til hans tilbud, så får jeg vist verden, at jeg har ret. Så får jeg
æren for århundredets opdagelse.
- Og måske Nobelprisen.

Men afslår jeg, så har de tilsyneladende viden nok til at gøre mit arbejde
færdigt. Så er det en anden, og ikke mig, der bliver betragtet som
ophavsmand.

Skriver jeg under på en kontrakt med dem, så tager de patent på min
opdagelse.

Hvis jeg bliver her på instituttet, så får de alligevel patent på det hele. Og jeg
sidder fast i bevillingssystemet.

Væk. Jeg må væk mens jeg kan.

Men så har jeg solgt den frie udnyttelse af min opdagelse. Så har jeg solgt mig
selv....

(det banker)

SMITH *(ind)* Goddag igen, dr. Faust.
Har De tænkt over mit tilbud?

FAUST Det har jeg.
Hvor har De kontrakten?

* * *